

บทคัดย่อ

รหัสโครงการ : RDG47N0056

ชื่อโครงการ : ประวัติศาสตร์พื้นที่ทางการเกษตรไหล่งปง

ชื่อนักวิจัย : นายกิตติชัย แก้วประเสริฐ

คณะวิจัย : อินคำ นิปุณะ

ระยะเวลาโครงการ : มกราคม 2547 – ตุลาคม 2548

รายงานฉบับสมบูรณ์ของประวัติศาสตร์พื้นที่ทางการเกษตรไหล่งปง มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาประวัติศาสตร์ความเป็นมาของพื้นที่ทางการเกษตรไหล่งปง และศึกษาวิถีชีวิตของชาวแม่แจ่มในอดีต ศึกษาความสัมพันธ์ที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางสังคม เศรษฐกิจ วัฒนธรรมของชาวเกษตรไหล่งปงในแต่ละยุค ตลอดจนการศึกษาหาแนวทางในการนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพชีวิตของชาวเกษตรไหล่งปงที่ดีขึ้นในอนาคต

ผลสรุปจากการศึกษา ทำให้เกิดองค์ความรู้จากประวัติศาสตร์ของการเปลี่ยนผ่านพอจะสรุปองค์ความรู้ออกเป็น 4 ยุค ดังนี้

1. ยุคจากป่าใหญ่สู่ไร่ข้าว พ.ศ. 2506-2514
2. ยุคอันตึกผา – หมาจันตรอก พ.ศ. 2515-2519
3. ยุคกินอ้ม – นอนอุ้น พ.ศ. 2520-2540
4. ยุคเมื่อก่อนเป็นนาย – บะเดี๋ยวกายเป็นข้า พ.ศ. 2541-2547

เมื่อชาวบ้านต้องประสบกับการเปลี่ยนแปลงจากความเจริญและทันสมัยต่างๆ เช่น การที่มีถนนตัดผ่าน การมีสาธารณูปโภคที่สะดวกสบาย หรือแม้แต่การเข้ามาแทรกแซงของอำนาจรัฐ รวมทั้งระบบทุนนิยมต่างๆ ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างสังคมหลายด้าน และอำนาจในการจัดการทรัพยากร และวิถีชีวิตของชาวบ้าน ต้องกระทบกระเทือนและเปลี่ยนไป

ประวัติศาสตร์พื้นที่ทางการเกษตรไหล่งปง เป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมระหว่างคณะทำงาน กับชุมชนของตนเองโดยการกระตุ้นความรู้สึกในตัวตน ทบทวนความทรงจำประวัติศาสตร์ความเป็นมาของที่ดิน และใช้งานวิจัยเป็นเครื่องมือกระตุ้นศักยภาพชุมชน หรือจุดพลังให้ชุมชนฟื้นคืนความทรงจำประวัติศาสตร์ชุมชน เรียนรู้และวิเคราะห์ประวัติศาสตร์ และศักยภาพตลอดจนองค์ความรู้ ภูมิปัญญาของชุมชน

ผลสืบเนื่องที่ได้รับจากการสืบค้นประวัติศาสตร์ความเป็นมาโดยการกระตุ้นความรู้สึกในตัวตน ทบทวนความทรงจำประวัติศาสตร์ความเป็นมาของที่ดินจากผู้เฒ่า ผู้แก่ แล้วหล่อหลอมเป็นองค์ความรู้เพื่อสืบทอดสู่เยาวชนรุ่นต่อไป และเกิดการเรียนรู้ทบทวนตระหนักถึงคุณค่าการใช้ทรัพยากร และปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิต เพื่อหาแนวทางการทำเกษตรได้อย่างยั่งยืน และสามารถนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นของชุมชน